
Notes

La naturalesa categorial de l'objecte indirecte,¹ per Albert Branchadell

Dins dels estudis de gramàtica catalana més recents, i, en general, de la lingüística romànica actual, hi ha dues posicions divergents sobre la naturalesa categorial de l'objecte indirecte, és a dir, sobre el fet de si l'objecte indirecte és un sintagma preposicional (SP) o un sintagma nominal (SN).

En el cas concret del català, i en el marc dels estudis generatius, la primera hipòtesi ha estat explícitament defensada per Bartra (1985) i implícitament per Gràcia (1989), i la segona ha estat assumida per Bonet i Solà (1986). Així, mentre que Bartra i Gràcia representen l'objecte indirecte per «SP» (o, en tot cas, «SP [Dat]»), Bonet i Solà opten per representar-lo per «[SN a SN]_[+datiu]».²

El propòsit d'aquest article és argüir a favor de la segona hipòtesi, tot subscriuint una col·lecció d'arguments que l'abonen i refusant una altra col·lecció d'arguments que aparentment la invaliden.³ Totes les argumentacions contingudes en aquest article han estat concebudes dins del marc generatiu, però aquesta circumstància no hauria de ser un obstacle per fer-ne una lectura profitosa; l'article a penes conté tecnicismes, i els pocs que hi ha hem intentat explicar-los d'una manera entenedora.⁴

1. Arguments favorables a la hipòtesi del sintagma nominal

1.1. Lligam

En un estudi sobre l'italià, Giorgi (1985) va sostenir que els objectes indirectes en aquesta llengua són SNs, basant-se en el fenomen següent:

1. Aquest treball ha estat possible en part gràcies a una beca FPI del MEC concedida a l'autor i a un ajut de la DGICYT concedit a un equip d'investigadors de la Universitat Autònoma de Barcelona (PB89-0324). L'autor agraeix el suport rebut dels seus col·legues en general i de la doctora G. Rigau en particular.

2. *Vid.*, especialment, BARTRA (1985: § 2.3.2.3.3), GRÀCIA (1989: § 2.2.2 i 86s, n. 12) i BONET i SOLÀ (1986: 185, n. 104 i 373, n. 255).

3. Amb terminologia més recent, l'oposició seria entre SP i SD (sintagma determinant). Per raons pràctiques, la nostra discussió es farà en termes de SP i SN, amb el benentès que SN i SD són equivalents pel que fa a aquesta discussió.

4. Cal dir, en aquest sentit, que l'esperit d'aquest article és essencialment divulgatiu. El lector especialitzat que vulgui aprofundir en els temes tractats aquí és convidat a consultar la tesi doctoral de l'autor, *A Study of Lexical and Non-Lexical Datives* (Departament de Filologia Catalana, Universitat Autònoma de Barcelona, 1992).

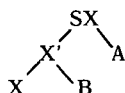
- (1) La presència de la preposició *a* no impedeix que l'objecte indirecte c-comandi i lligui una anàfora en la posició d'objecte directe.

Abans de presentar els exemples pertinents, aquí hi ha algunes qüestions tècniques que convé aclarir. La primera és la noció de c-comandament:

- (2) A c-comanda B si i només si (i) A no domina B i (ii) el primer node ramificat que domina A també domina B.

En el cas hipotètic de (3), A c-comanda B, per tal com se satisfan les dues condicions de (2):

(3)

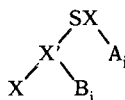

La segona noció que convé aclarir és la de lligam:

- (4) A lliga B si i només si (i) A c-comanda B i (ii) A i B estan coindexats.

En el nostre cas hipotètic, A c-comanda B, com hem vist. Si volem que A lligui B, caldrà que A i B comparteixin un índex:

(5)

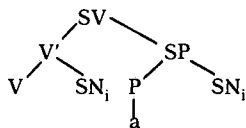
Abans de continuar, cal dir que aquest cas hipotètic no ha estat triat a l'atzar; si fem X igual a V, A és la posició que ocupa l'objecte indirecte i B la posició que ocupa l'objecte directe en català.

Un cop aclarides aquestes qüestions, podem examinar l'argument de Giorgi. Aquest argument es pot formular així:

- (6) *Premissa 1.* Si l'objecte indirecte fos un SP, la relació de lligam seria impossible.
Premissa 2. La relació de lligam és possible.
Conclusió. L'objecte indirecte no és un SP.

La premissa 1 es pot veure il·lustrada a continuació. Ateses les definicions donades anteriorment, no és difícil convenir que a (7) el sintagma nominal corresponent a l'objecte indirecte no pot c-comandar (ni, per tant, lligar) el sintagma nominal corresponent a l'objecte directe:

(7)

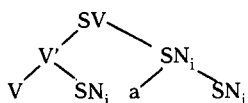
La raó, evidentment, és que el primer node ramificat que domina el SN corresponent a l'objecte indirecte (és a dir, SP) no domina també el SN corresponent a l'objecte directe.

La premissa 2 la il·lustren els exemples aportats per Giorgi:

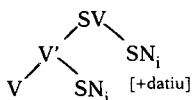
- (8) *a.* Gianni descrisse se stessa_i a Maria_i.
b. Una lunga terapia psicoanalitica restituì se stessa_i a Maria_i.

La conclusió és que (7) no és la representació correcta per a aquestes frases. La representació correcta ha de ser (9) (on es permet la transmissió dels índexs) o bé simplement (10) (on es renuncia a representar la preposició). En tots dos casos se satisfan les condicions del lligam, com el lector podrà comprovar:

(9)

(10)

Doncs bé, el fet és que en català el fenomen detectat per Giorgi també es produeix. En les llengües naturals existeix la construcció anomenada de pronom lligat, en què un SN quantificat lliga un pronom, que per aquesta circumstància és interpretat com una variable. En català no és difícil trobar exemples on el SN quantificat és un SN [+datiu] i el pronom es troba dins de l'objecte directe. Els exemples que apareixen a continuació són de Villalba (1992), un dels treballs més recents on se subscriu la tesi que els objectes indirectes del català són SNs:

- (11) a. Vaig fer castigar el seu_i professor a cada alumne_i.
b. No vaig fer castigar el seu_i professor a cap alumne_i.

Si [a cada alumne] i [a cap alumne] fossin SPs, el lligam seria impossible, però el fet és que el lligam existeix; per tant, els constituents afectats no són SPs.

1.2. Clítics 1

En un altre estudi sobre l'italià, Rizzi (1988:514) va sostenir que els objectes indirectes d'aquesta llengua són sintagmes nominals basant-se en certes propietats dels clítics datius, que revisarem aquí i a 1.3. La primera propietat dels clítics datius observada per Rizzi la podem definir així:

- (12) Els clítics datius (com els acusatius) poden ser doblats per un quantificador, però els clítics preposicionals (com ara *ne*) no admeten aquest doblament.

Els exemples de (13)-(15) il·lustren (12) per a l'italià. (13), amb un clític datiu, és com (14), amb un clític acusatiu, i no com (15), on hi ha un clític preposicional:

- (13) Gianni *loro* darà un capello a tutti.
(14) Gianni *li* vedrà tutti.
(15) *Gianni *ne* parlarà di tutti.

No és gaire difícil adonar-se, com es pot veure a (16)-(18), que el mateix fenomen es dona en català:

- (16) Gianni *els* donarà un barret a tots.
(17) Gianni *els* veurà a tots.
(18) *Gianni *en* parlarà de tots.

L'argumentació de Rizzi obeeix a l'esquema següent:

- (19) *Premissa 1.* Els clítics acusatius són SNs.
Premissa 2. Els clítics datius es comporten com els clítics acusatius (i a diferència dels clítics preposicionals).
Conclusió. Els clítics datius són SNs.

1.3. Clítics 2

La segona propietat dels clítics datius observada per Rizzi la podem definir així:

- (20) Els clítics datius (com els acusatius) varien respecte al gènere, el nombre i la persona, però els clítics preposicionals (com ara *ne*) no varien.

Els exemples de (21)-(23) il·lustren (20) per a l'italià. (21), amb un clític datiu, és com (22), amb un clític acusatiu, i no com (23), on hi ha un clític preposicional:

- (21) a. Gianni darà un capello a Mario/a Mario/a Mario e Maria.
 b. Gianni *gli/le/loro* darà un capello.
 (22) a. Gianni vedrà Mario/Maria/Mario e Maria.
 b. Gianni *lo/la/li* vendrà.
 (23) a. Gianni parla di Mario/di Mario/di Maria/di Mario e Maria.
 b. Gianni *ne/ne/ne* parla.

En català els clítics datius no varien per gènere, però al marge d'aquesta diferència no és gaire difícil adonar-se, com es pot veure a (24)-(26), que el fenomen descrit a (20) també es dona en català:⁵

- (24) a. Gianni donarà un barret al Mario/a la Maria/al Mario i a la Maria.
 b. Gianni *li/li/els* donarà un barret.
 (25) a. Gianni veurà el Mario/la Maria/el Mario i la Maria.
 b. Gianni *el/la/els* veurà.
 (26) a. Gianni parla del Mario/de la Maria/del Mario i la Maria.
 b. Gianni *en/en/en* parla.

Un cop més, l'argumentació de Rizzi obeeix a l'esquema següent:

- (27) *Premissa 1.* Els clítics acusatius són SNs.
Premissa 2. Els clítics datius es comporten com els clítics acusatius (i a diferència dels clítics preposicionals).
Conclusió. Els clítics datius són SNs.

Naturalment, contra aquests dos arguments de Rizzi es podria objectar que del fet que els clítics datius siguin SNs no se segueix que els constituents representats pels clítics datius (els objectes indirectes) també ho siguin. Doncs bé, cal dir que aquesta objecció no tindria cap possibilitat. Una veritat generalment acceptada és que els clítics estan associats amb una categoria buida amb la qual comparteixen trets. D'altra banda, aquesta categoria buida és de la mateixa categoria que el constituent que ocuparia la seva posició si la frase hagués contingut un SN ple en comptes d'una categoria buida. D'això se segueix trivialment que un clític datiu té la mateixa categoria que *a SN*; si el clític és un SN, *a SN* també ho ha de ser.

Fins aquí els arguments a favor de la tesi que els objectes indirectes són sintagmes nominals. Tot seguit presentarem alguns arguments en contra d'aquesta tesi, i intentarem mostrar per què no són enraonats.

2. Arguments contraris a la hipòtesi del sintagma nominal

2.1. Predicació secundària

El primer argument que revisarem va ser formulat per Demonte (1986/1987, 1987) per a l'espanyol. Aquesta autora va observar que els objectes indirectes, a diferència dels directes, no poden portar un predicat secundari. Aquesta observació també val per al català, com es pot veure en el contrast de (28):

- (28) a. Hem sembrat el blat espès.
 b. * (Li) hem regalat un manual de lingüística a l'estudianta contenta.

5. Segons RIGAU (1978, 1982), també existiria una variació respecte al tret [$\pm$ animat]. Si l'objecte indirecte és [+ animat], el clític corresponent és *li/els* ([li]/[lzi]); si és [-animat], el clític corresponent és *hi*. Sense perjudici de l'argumentació de l'autora a favor de l'*hi* datiu inanimat, cal admetre que es tracta d'un element en retrocés en el català actual, on la tendència és a representar per [li]/[lzi] tots els objectes indirectes.

A (28a) tenim una frase ben formada on un objecte directe (*el blat*) porta un predicat secundari (*espès*). A (28b) tenim una frase mal formada on un objecte indirecte (*a l'estudianta*) porta un predicat secundari (*contenta*).⁶

Un cop examinades les dades, el raonament es pot formular així:

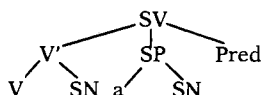
(29) *Premissa 1.* Per tal que entre un subjecte A i un predicat B hi hagi una relació de predicació, cal que A c-comandi B.

Premissa 2. La relació de predicació entre el SN corresponent a un objecte indirecte i un predicat secundari és impossible.

Conclusió. El SN corresponent a l'objecte indirecte no c-comanda el predicat.

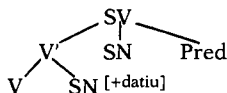
La premissa 1 es pot comprendre fàcilment si es té en compte la definició de c-comandament donada més amunt, i la premissa 2 és la que il·lustren frases com (28b). Quant a la conclusió, Demonte la justifica sostenint que el SN corresponent a l'objecte indirecte es troba dins d'un SP. A l'arbre de (30) es pot comprovar que si aquest és el cas el SN no pot c-comandar un predicat:

(30)

Evidentment, això planteja un problema per a la hipòtesi que estem defensant. Segons aquesta hipòtesi, la representació correcta no és (30), sinó (31):

(31)

Aquí el SN corresponent a l'objecte indirecte c-comanda el predicat, però com demostren les frases de l'estil de (28b) la predicació no és possible. Com es pot resoldre el problema?

La solució que proposem consisteix a tenir en compte factors altres que els merament categorials. Des de fa temps s'ha observat (WILLIAMS 1980, ROTHSTEIN 1983) que un predicat que aparegui dins del SV només pot ser predicat d'un argument que porti el paper temàtic de TEMA. Williams va il·lustrar aquesta propietat amb l'exemple de (32):

(32) John gave Bill the dog dead.

En aquest exemple, tant *Bill* com *dog* són SNs, i es pot sostenir legítimament que tots dos c-comanden *dead*. Per tant, en principi la frase podria ser ambigua, segons si *dead* fos predicat de l'un o de l'altre. Ara bé, la realitat és que *dead* només pot ser predicat de *dog*, precisament perquè *dog*, i no *Bill*, porta el paper temàtic de TEMA. En el nostre cas, tot el que hem de convenir és que els objectes indirectes no porten el paper temàtic de TEMA, i que és això, i no el seu estatut categorial, allò que els impedeix portar un predicat secundari.

2.2. A-sobre-A

En un estudi sobre el francès, Herslund (1988) va observar el fenomen següent:

(33) Un objecte indirecte es comporta com un SP respecte al principi A-sobre-A.

Breument, el principi A-sobre-A prohibeix l'extracció de constituents d'una categoria donada de dins de constituents de la mateixa categoria. Per exemple, el principi permet extreure un SP d'un SN, però no un SP d'un SP o un SN d'un SN. Els exemples de Herslund

6. El símbol θ indica que la frase no és bona en la interpretació de *contenta* com a predicat secundari (és a dir, aquella en què [i] hem regalat un manual de lingüística a l'estudianta i [ii] l'estudianta estava contenta [o el regal l'ha fet contenta]). La frase és del tot acceptable si ens referim a un context on hi ha una estudianta trista i una altra de contenta i nosaltres decidim premiar la contenta.

en què es basa (33) es poden veure a continuació (en tots els casos, 't' assenyala la posició originària del constituent traslladat):

- (34) a. Claude a tué [_{SN} la belle-mère [_{PP} de Simone]].
 b. De qui Claude a-t-il tué [_{SN} la belle-mère t]?
 c. Simone, dont Claude a tué [_{SN} la belle-mère t]...
- (35) a. Claude a pensé [_{SP} à la belle-mère [_{SP} de Simone]].
 b. *De qui Claude a-t-il pensé [_{SP} à la belle-mère t]?
 c. *Simone, dont Claude a pensé [_{SP} à la belle-mère t]...
- (36) a. Claude a plu [_{SX} à la belle-mère [_{SP} de Simone]].
 b. *De qui Claude a-t-il plu [_{SX} à la belle-mère t]?
 c. *Simone, dont Claude a plu [_{SX} à la belle-mère t]...

A (34) un SP ha estat extret d'un SN, i la frase és bona. A (35) un SP ha estat extret d'un SP dels considerats indiscutibles, i la frase és dolenta, tal com preveu el principi A-sobre-A. A (36), finalment, s'aplica el raonament següent:

- (37) *Premissa 1.* Si l'objecte indirecte fos un SN, hauria de ser possible extreure un SP de dins d'un objecte indirecte.
Premissa 2. No és possible extreure un SP de dins d'un objecte indirecte.
Conclusió. L'objecte indirecte no és un SN.

En català trobem una situació idèntica [els exemples de (38) i (39) són de Gràcia (1989:59), parcialment adaptats]:⁷

- (38) a. La Rosa havia llegit [_{SN} alguns contes [_{SP} de Poe]].
 b. De qui havia llegit [_{SN} alguns contes t] la Rosa?
 c. La Rosa n'havia llegit [_{SN} alguns contes t].
- (39) a. En Pere parlava [_{SP} d'uns contes [_{SP} de Poe]].
 b. *De qui parlava [_{SN} d'uns contes t] en Pere?
 c. *En Pere en parlava [_{SP} d'uns contes t].
- (40) a. En Pere li ha agradat molt [_{SX} a la filla [_{SP} del director]].
 b. *De qui li agradat molt [_{SX} a la filla t] en Pere?
 c. *En Pere li n'ha agradat molt [_{SX} a la filla t].

Novament, això constitueix un problema per a la hipòtesi que volem adoptar. En aquesta ocasió, la nostra defensa també consistirà a considerar factors altres que els merament categorials, novament relacionats amb la teoria temàtica.

La teoria temàtica és el component de la gramàtica que regula l'assignació de papers temàtics als arguments de la frase. Dins de la teoria temàtica s'ha fet tradicionalment una distinció entre l'assignació directa i l'assignació indirecta. Per als propòsits de la nostra discussió, l'assignació és directa quan l'assignador del paper i el seu receptor són germans, i indirecta en qualsevol altre cas. Doncs bé, una observació que també s'ha fet és que un constituent és un domini d'extracció (és a dir, un lloc d'on es poden extreure coses per mitjà d'una regla de trasllat) només si és objecte d'assignació directa.⁸ En aquest cas, tot el que cal fer és recordar la posició que ocupa l'objecte indirecte respecte al verb. Com es pot veure en tots els arbres que hem donat fins ara, la relació entre l'objecte indirecte i el verb no és de germandat; així doncs, l'objecte indirecte no rep el seu paper directament i, per tant, no és un domini d'extracció; per tant, els fets de (36) [i (40)] queden justificats sense haver d'assumir que els objectes indirectes són sintagmes preposicionals.

2.3. Trasllat de SN

En el mateix estudi sobre el francès, Herslund va observar aquest altre fet:

- (41) Un objecte indirecte es comporta com un SP respecte a *trasllat de SN*.

Breument, *trasllat de SN* és l'operació que permet traslladar l'objecte directe a la posició de subjecte en el que històricament s'ha conegut com la transformació de passiva. Els

7. Els exemples c de (38)-(40) no són exactament paral·lels als exemples c de (34)-(36). Això s'ha fet així per evitar complicacions amb els relatius del català, que podrien fer desviar l'atenció del punt que es discuteix. Tot i no ser paral·lels, podem considerar que els exemples sí que són equivalents.

8. *Vid.*, per exemple, GRÀCIA (1989:59).

exemples aportats per Herslund es poden veure tot seguit (com sempre, 't' assenyala la posició originària del constituent traslladat):

- (42) a. On a cassé [_{SN} les bouteilles].
b. [_{SN} les bouteilles] ont été cassées t.
(43) a. On a pensé [_{SP} à Claude].
b. * [_{SP} Claude] a été pensé t.
(44) a. On a plu [_{SX} à Claude].
b. * [_{SX} Claude] a été plu t.

A (42a) tenim un SN, i *trasllat de SN* es pot aplicar, com es pot veure a (42b). A (43a) tenim un SP, i el trasllat és impossible, com es veu a (43b). En el cas de (44), finalment, s'aplica el raonament següent:

- (45) *Premissa 1.* Si l'objecte indirecte fos un SN, *trasllat de SN* hauria de ser aplicable.
Premissa 2. *Trasllat de SN* és inaplicable.
Conclusió. L'objecte indirecte no és un SN.

En català, la situació és exactament la mateixa que en francès:

- (46) a. Han trencat les ampolles.
b. Les ampolles han estat trencades.
(47) a. Han pensat en el Joan.
b. *El Joan ha estat pensat.
(48) a. Li han agradat al Joan.
b. *El Joan li ha estat agradat.

Per desmuntar aquest argument caldrà tornar a considerar factors altres que els meroament categorial. En aquest cas, la nostra estratègia consistirà a recordar que el fet de ser un SN és una condició necessària però no suficient per a ser objecte del trasllat de SN. En particular, per tal que un SN sigui traslladable cal que tingui Cas estructural.

La teoria del Cas és el component de la gramàtica que regula l'assignació de Cas als SNs, una propietat abstracta que han de tenir per assegurar la bona formació de les frases on apareixen. Dins de la teoria del Cas s'ha fet tradicionalment una distinció entre el Cas estructural i el Cas inherent. Per tal que l'assignació de Cas estructural sigui possible es requereix únicament que l'assignador i el receptor es trobin en una certa relació estructural, mentre que l'assignació de Cas inherent requereix, a més, que l'assignador assigni un paper temàtic al receptor.

En el nostre cas, tot el que cal fer és convenir que l'objecte indirecte rep Cas inherent, i no estructural. Això és una convicció de la gran majoria de lingüistes que han tractat el tema.

Per si han quedat dubtes sobre la qüestió, una breu ullada a l'anglès pot ser instructiva. En aquesta llengua existeix l'anomenada construcció de doble objecte, il·lustrada a (49):

- (49) I gave John a book.

En aquesta construcció hi ha dos SNs indiscutibles, i per tant dos candidats potencials a esdevenir subjecte si es produeix la passivització. Ara bé, la realitat és que en la majoria de dialectes de l'anglès només (50a) [i no (50b)] és una frase ben formada:

- (50) a. John was given a book.
b. *A book was given John.

L'explicació tradicional és que a (49) *a book* rep Cas inherent, i això fa que no pugui ser traslladat. Vet aquí, doncs, que l'anglès ens proporciona un cas on un SN dels considerats indiscutibles no pot esdevenir el subjecte d'una passiva, contràriament a la premissa 1 de Herslund. Tot plegat, podem concloure que el raonament de Herslund no és apropiat, i que els fets, un cop més, poden ser justificats sense haver d'assumir que els objectes indirectes són SPs.

Fins aquí la revisió (i refutació) dels arguments contraris a la hipòtesi que els objectes indirectes són SNs. Arribats en aquest punt, podem passar directament a la conclusió.

3. Conclusió

En aquest article hem presentat tres arguments favorables a la hipòtesi que els objectes indirectes són SNs en català, i n'hem refusat uns altres tres que són contraris a aquesta idea.

La nostra conclusió és que es pot considerar provat que els objectes indirectes són SNs. Naturalment, amb aquesta conclusió resollem el problema de l'estatus categorial dels objectes indirectes, però en creem un de nou, és a saber, el de la naturalesa de la preposició *a*. Aquí no farem cap proposta sobre la manera com convé representar aquesta preposició, i en tot cas assumirem que coses com ara «[_{SN} a SN]» o simplement «SN_[+datiu]» són representacions acceptables. Pel que fa a la seva funció, adoptarem la idea que *a* és una mera marca de Cas. En aquest sentit, un objecte indirecte del català no seria gaire diferent d'un objecte indirecte del romanès, llengua en la qual, com és sabut, els objectes indirectes són SNs flexionats per cas. Tant el cas morfològic del romanès com la partícula *a* del català servirien per indicar que el SN que acompanyen ha rebut Cas.

Deixant de banda el tema de la preposició, l'adopció de la hipòtesi que els objectes indirectes són SNs té algunes conseqüències que no són gens trivials. Aquí destacarem breument les dues conseqüències que ens semblen més interessants.

La primera conseqüència interessant és que, contràriament al que han cregut tradicionalment els lingüistes, en llengües romàniques com el català existeix la construcció de doble objecte [il·lustrada a (49) per a l'anglès].

La segona conseqüència interessant és que, també contràriament a les creences habituals, la preposició *a* que apareix amb l'objecte indirecte no té cap contingut semàntic. En el cas dels objectes indirectes subcategoritzats, això no és especialment greu. Segons la visió tradicional (expressada per BARTRA 1985 i GRÀCIA 1989,⁹ entre d'altres) el paper temàtic d'un objecte indirecte subcategoritzat depèn del verb i de la preposició. Si exclouem la preposició com a element temàtic, ens queda el verb, i hi ha maneres d'explicar com es produeix l'assignació de paper temàtic sense la intervenció de la preposició. El problema es presenta amb alguns objectes indirectes no-subcategoritzats (com ara els benefactius). En aquest cas, l'única visió tradicional acceptable és que el paper temàtic depèn de la preposició exclusivament. Ara bé, si exclouem la preposició com a element temàtic no ens queda res. Això crea una situació molt greu, que segons com podria fer pensar que hem adoptat una hipòtesi massa forta. En la tesi doctoral esmentada a la nota 2 s'ofereix una solució a aquest problema, que aquí només podem esbossar breuissimament. Aquesta solució consisteix a dir que els objectes indirectes no-subcategoritzats són no-subcategoritzats en un sentit relatiu i no pas absolut. Els objectes indirectes no-subcategoritzats són no-subcategoritzats respecte al verb, però són subcategoritzats respecte a la projecció verbal formada pel verb i el seu objecte directe (és a dir, V'). Si és correcte dir que V' subcategoritza aquests objectes indirectes, se'n segueix que el seu paper temàtic depèn de V', la qual cosa fa innecessària, conformement a la hipòtesi defensada en aquest article, la intervenció de la preposició *a*.

ALBERT BRANCHADELL

BIBLIOGRAFIA

BARTRA 1985	Anna BARTRA, <i>Qüestions de la sintaxi d'ordre en català</i> , tesi doctoral (UAB 1985).
BONET i SOLÀ 1986	Sebastià BONET i Joan SOLÀ, <i>Sintaxi generativa catalana</i> (Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 1986).
DEMONTE 1986-87	Violeta DEMONTE, <i>Remarks on Secondary Predicates: C-Command, Extraction, and Reanalysis</i> , «The Linguistic Review», 6, 1-39 (1986-87).
DEMONTE 1987	Violeta DEMONTE, <i>C-Command, Prepositions, and Predication</i> , «Linguistic Inquiry», 18, 147-157 (1987).
GIORGI 1985	Alessandra GIORGI, <i>The Proper Notion of C-Command and the Binding Theory: Evidence From NPs</i> , dins <i>Proceedings of NELS 16</i> (1985).
GRÀCIA 1989	Lluïsa GRÀCIA, <i>La teoria temàtica</i> (Bellaterra, Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, 1989).
HERSLUND 1988	Michael HERSLUND, <i>Le datif en français</i> (Lovaina, Éditions Peeters, 1988).

9. La doctrina que aplica Bartra a l'objecte indirecte apareix a BARTRA (1985:313): «Els complements [preposicionals] obligatoris, en canvi, omplen un lloc en la xarxa temàtica del verb. Per tant, el verb marca- θ la posició estructural ocupada pel SP en qüestió. En aquest sentit, el paper θ del SN vindrà en part determinat pel propi verb i en part per la P. És a dir, que el paper θ el tindrà el SN assignat composicionalment pel V i per la P.» En el mateix sentit, *vid.*, també, GRÀCIA (1989:475), on s'assegura que el verb, «composicionalment amb la preposició *a*, assigna el paper- θ Meta al complement indirecte».

- RIGAU 1978 Gemma RIGAU, "Hi" datiu inanimat, «Els Marges», 12, 99-102 (1978).
 RIGAU 1982 Gemma RIGAU, *Inanimate Indirect Object in Catalan*, «Linguistic Inquiry», 13, 146-150 (1982).
 RIZZI 1988 Luigi RIZZI, *Il sintagma preposizionale*, dins L. RENZI (ed.), *Grande Grammatica Italiana di Consultazione* (Bologna, Il Mulino, 1988).
 ROTHSTEIN 1983 Susan ROTHSTEIN, *The Syntactic Forms of Predication*, tesi doctoral (MIT, 1983).
 VILLALBA, en premsa F. Xavier VILLALBA, *Case, Incorporation, and Economy: An Approach to Causative Construction*, «Catalan Working Papers in Linguistics 1992» (Universitat Autònoma de Barcelona, en premsa).
 WILLIAMS 1980 Edwin WILLIAMS, *Predication*, «Linguistic Inquiry», 11, 203-238 (1980).

«La ciutat d'ivori», un poema oblidat de Guerau de Liost, per Enric Serra i Casals

Se sap ben poca cosa del procés literari que va dur Jaume Bofill i Mates del projecte inicial de *La ciutat d'ivori*, obra que es gestava al mateix temps que *La muntanya d'ametistes*, fins a la seva realització final, que Bofill va considerar «fragmentària». En el seu estudi sobre la poesia de Guerau de Liost, Enric Bou va fer referència al fet que versions de tres dels poemes del recull havien estat publicades abans de 1918,¹ i el mateix autor relacionava amb el projecte de *La ciutat d'ivori* alguns dels poemes que Jaume Bofill havia publicat al «Papitu» el 1909 que, en cap cas, però, no van passar a formar part de l'obra. Sabem encara, gràcies a Jaume Aulet, que Bofill llegia *La ciutat d'ivori*, el novembre de 1909, a la Congregació Mariana,² per bé que no podem precisar en quin estadi de composició es trobava l'obra. En aquesta nota volem deixar constància de l'existència d'una versió del «Pòrtic» de *La ciutat d'ivori* prèvia al recull de 1988. El text, signat Guerau de Liost, va aparèixer al suplement de la revista teatral «De Tots Colors»³ amb el mateix títol que vuit anys més tard tindria el poemari, i és el següent:

La ciutat d'ivori

Bella! Ciutat d'Ivori feta de blanch y
[d'or!

1. Enric Bou, *La poesia de Guerau de Liost. Natura, amor, humor*, (Barcelona 1985): «Tes mans» (1904); «Del Passeig de Gràcia» (1911) —que va donar lloc a «Egrègia pecadora»— i «Romanç del goig de tenir germana» (1915).

2. Jaume AULET, *Jaume Bofill i Mates i la Congregació Mariana dels jesuïtes de Barcelona (1894-1907)*, dins *Estudis de literatura catalana en honor de Josep Romeu i Figueras*, volum I (Montserrat 1986), p. 58, nota 60.

3. Núm. 43 (29-x-1910). Jaume Bofill va publicar un altre poema al suplement de «De Tots Colors», també signat Guerau de Liost: «Montserrat», núm. 31 (6-viii-1910). Aquest segon poema és recollit a l'*Obra poètica completa* (Barcelona 1983, ps. 1003-1004), sense constància, però, que hagués estat publicat.

tes cupules s'irisen en la blavor qui mor
damunt l'apoteòsica fulguració d'un llor.

Y, reflectintse pàlides en la maror
[creixent,
ab les policromies de l'aigua y del ambient
serpegen de les ones pel tors adolescent.

L'ivori té la gracia d'un marbre jaspíat
d'aurífiques polsines. Y llu tornassolat
ab una transparència de carnació d'albat.

¡Bella Ciutat d'Ivori qui vius de ta
[fulgor!
ets la Ciutat de Marbre del món exterior
esdevinguda aurífica dins un esguart
[d'amor.

Ets tota cizellada ab ordenat esment.
En tos secrets ocultes, les pedres y
[l'argent.
Te purifica l'àlit del riure conscient.

Mes, per damunt l'efímera grandesa
[terrenal,
plena d'amor y plena d'altíssim ideal,
tremolaràs la palma del femení immortal.

L'existència d'aquest poema sembla tenir més que un simple valor anecdòtic o arqueològic: no en va es tracta d'una versió de «Pòrtic», poema clau del recull de 1918, com és ben evident pel títol del poema primitiu. D'altra banda, el poemari, com va assenyalar encertadament Enric Bou, va traduir una certa experiència de la crisi del Noucentisme. Per bé que «Pòrtic», poema programàtic, que obria el recull, oferia encara una visió de la Ciutat noucentista dins l'ortodòxia del moviment (així com altres poemes de *La ciutat d'ivori*, que era dedicada, significativament, a Eugeni d'Ors) «La ciutat d'ivori» ens permet assegurar que el poema havia